

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

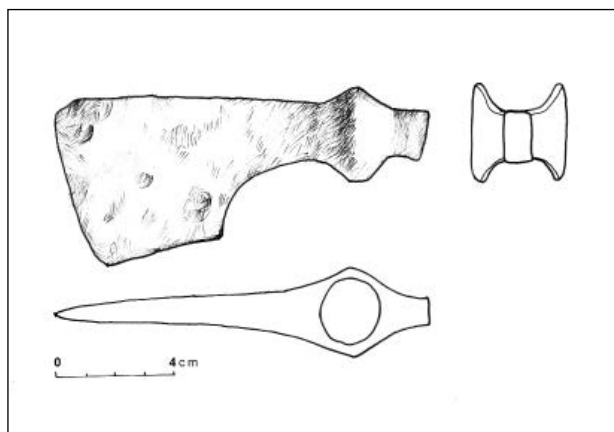
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 55. Jindřichov (k. ú. Pleče). Nález raněstředověké sekerky. Kresba G. Halama-Leite.

Abb. 55. Jindřichov (Kat. Pleče). Axt-Fund aus Frühmittelalter. Zeichnung G. Halama-Leite.

z lomového kamene, která na dvou místech tvořila s největší pravděpodobností nároží. Přesnější tvar těchto nároží však nebylo možno vzhledem k malé šířce výkopu (kolem 0,6 m) spolehlivě zjistit.

Další torzo zdívá o šířce přibližně 0,8 m bylo zachyceno ve vodovodní přípojkce v linii mezi body č. 3) a č. 5). Uložení měly obdobný charakter, jaký byl popsán výše.

Karel Faltýnek

Literatura

Šlézar, P. 2003: Javorník (okr. Jeseník), Zámek Jánský Vrch. *Přehled výzkumů* 44, 254–255.

Resumé

Javorník (Kat. Javorník-město, Bez. Jeseník), Schloss Jánský Vrch. Hochmittelalter, Neuzeit. Burg, Schloss. Rettungsgrabung.

JINDŘICHOV (K. Ú. PLEČE, OKR. ŠUMPERK)

Parc. č. 829. Raný středověk. Ojedinelé nálezy (mj. železná sekerka). Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Šumperku, přír. č. 8/2009.

V roce 2009 našel A. Zdukos na katastru Pleči u Jindřichova (okr. Šumperk) pomocí detektoru kovů několik předmětů, mj. archeologické povahy (9 ks). Záhy je odevzdal do regionálně příslušného Vlastivědného muzea v Šumperku. S muzeem je nadále v kontaktu a jeho informace o nálezů považují za věrohodné. Všechny předměty pocházejí z jednoho lesního svahu, jsou však datačně i artefaktálně různorodé (2 železné hřeby, klín, seker-

ka, 2 celé a část 1 podkovy, opasková přezka a knoflík). Nejstarší a pro archeologii nejzajímavější je celá železná sekerka (obr. 55) – odpovídá totiž bradatici pravděpodobně typu I B v třídění moravských středohradištních seker B. Dostála (1966, 69–72). Analogie shledáváme také v raně středověkých sekerách na území Polska (Nadolski 1954, tab. 12–13). Má mírně obloukovité ostří, podkosenou bradu a výrazně vykrojené tělo. Ostny při kruhovém násadním otvoru jsou kratší a nevýrazné, protáhlý tyl je ukončený obdélnou ploškou. Délka 129 mm, šířka ostří 59 mm, průměr násadního otvoru 21–23 mm.

Nejzajímavější na celém nálezů tohoto artefaktu je jeho datace v kombinaci s geografickou polohou. Sekerka byla nalezena na úpatí svahu pod kótou 527 m n. m., na okraji lesa v hloubce 35 cm v lesní zemině a neprovázely ji žádné další artefakty. Lokalizace - ZM10, 14-23-20, koordináty 370:152. Pod lesem navazují louky kolem potoka Staříče, který se asi 300 m jihovýchodním směrem odtud vlévá do říčky Branné. Horopisně se zde nacházíme v Branenské vrchovině, která je součástí Hanušovicke vrchoviny – tedy v jižním podhůří jeseníckého pohorí (Melzer, Schulz 1993, 18–21, tab. 2). Od soutoku s řekou Moravou v Hanušovicích severovýchodním směrem přes Jindřichov dále proti proudu Branné stoupá údolí této říčky až k Ramzovskému sedlu (770 m n. m.), nejpříhodnějšímu horskému přechodu těchto nejvyšších moravských hor. Údolí Branné dnes představuje jižní část důležitého dopravního koridoru na severní stranu Jeseníků do české části Slezska (okr. Jeseník).

Nález sekerky je tak naprosto vysunut mimo známé raně středověké osídlení, které na severozápadní Moravě končí na Mohelnicku, kde je zachycena struktura lokalit ze středohradištního a mladohradištního období (Goš 1988).

Jakub Halama

Obr. 56. Jiřikov, kostel sv. Michala. Profil P1 v sondě S1/12.

Abb. 56. Jiřikov, St.-Michael-Kirche. Profil-P1 in der Sonde S1/12.

Literatura

- Dostál, B. 1966:** *Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě*. Praha: Academia.
- Goš, V. 1988:** Slované osídlení severní Moravy. In: V. Frolec (ed.): *Rodná země. Sborník k 100. výročí Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně a k 60. narozeninám PhDr. Vladimíra Nekudy, CSc.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 181–190.
- Melzer, M., Schulz, J. 1993:** *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad a Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku.
- Nadolski, A. 1954:** *Studia nad uzbrojením polskim v X., XI. i XII. wieku*. Łódź: Zakład im. Ossolińskich.

Resumé

Jindřichov (Kat. Pleče, Bez. Šumperk), Parz. Nr. 829. Frühmittelalter. Einzelfunden (u. a. das Eisenbeil). Einlagerung der Funden: Heimatkundenmuseum im Šumperk, Zuwachs. Nr. 8/2009.

JIŘÍKOV (K. Ú. JIŘÍKOV U RÝMAŘOVA, OKR. BRUNTÁL)

Kostel sv. Michala, parc. č. 718, 1061/9, 1072/1. Mladý novověk. Kostel, vesnice. Záchranný výzkum.

Lokalizace: linie mezi body v S-JTSK: 1) X = 1092806,56, Y = 542404,6; 2) X = 1092819,12, Y = 542411,5; okolí bodu v okruhu 2 m v S-JTSK: X = 1092812,6, Y = 542407,86.

Během náhodné cesty byla zjištěna stavební aktivita v okolí kostela sv. Michala v obci Jiříkov. S největší pravděpodobností se jednalo o výkop pro drenáž, neboť byl vyhlouben v odstupe několika metrů pomocí mechanizace kolem celé stavby. Archeologickou situaci porušoval pouze v jednom místě, a to 5,6 m jihozápadně od jihozápadního nároží kostela (obr. 56). Výkop o šířce 0,8–1,0 m a celkové maximální hloubce 0,8–0,9 m zde prořal kamenné základové zdivo, a to nároží původně nadzemní stavby. Měřitelná šířka zdi byla 0,6 m, jeho koruna se nacházela v hloubce 0,15–0,2 m pod stávajícím povrchem a pata 0,6 m hluboko. Převážně velké kameny byly spojeny velmi nekvalitní maltou, která místy téměř úplně chyběla. Mezi zdmi byl zdokumentován a ovzorkován jihovýchodní profil P1 o celkové délce 2,5 m. Do hloubky 0,2 m pod stávající povrch zasahovala tmavá hnědá ornice na povrchu s travním drnem. Následovala středně hnědá písčité jílovitá hlína, obsahující z cca 70% malé kamínky, mírně střední a velké kamínky, jejíž báze se nacházela v hloubce 0,55 m. Z této uloženiny bylo získáno přibližně 55 ks výdutí rezné i glazované keramiky datovatelné do období kolem poloviny 18. století, dále 8 ks fragmentů zvířecích kostí a malý fragment cihly. 4 ks výdutí nádob jsou vypáleny redukčně a na 3 ks těchto výdutí je zvenčí patrné vlešťování. Byl nalezen rovněž fragment čelní vyhřívací stěny rezného kachle s částí tzv. „tapetového“ vzoru, z vnitřní části jen velmi nepatrně očazený.

Pod bází této uloženiny se nacházelo ještě 0,15 m mocné zkulturněné podloží, jež obsahovalo velkou skvrnu zvětřalé malty o délce 0,8 m. Podloží tvořila zvětralá jílovitá břidlice světlé hnědé barvy, která se v místě profilu P1 nacházela v hloubce 0,7 m.

Kostel sv. Michala je pozdně barokní stavbou z roku 1787 a měl být vybudován na místě starší renesanční stavby, přičemž jádro stávající věže kostela by mělo být renesanční (Mezerová a kol. 2001, 85).

Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Literatura

- Mezerová, E. a kol. 2001:** *Seznam nemovitých kulturních památek okresu Bruntál*. Bruntál: Okresní úřad v Bruntále, Ostrava: Památkový ústav.

Resumé

Jiříkov (Kat. Jiříkov u Rýmařova, Bez. Bruntál), St.-Michael-Kirche, Parz. Nr. 718, 1061/9, 1072/1. Junge Neuzeit. Kirche, Dorf. Rettungsgrabung.

JÍVOVÁ (OKR. OLMOUC)

Tepenec. Vrcholný středověk (14. století). Hradisko. Předhradí hradu. Záchranný výzkum.

Od června do září roku 2012 probíhala VI. etapa záchranného archeologického výzkumu na lokalitě Jívová – Tepenec, která byla vyvolána další fází rozšíření dobývacího prostoru Bělkovického kamenolomu (společnost Českomoravský šterk, a. s.). Výzkum plynule navázal na předchozí etapy z let 1997–1999 a 2007–2008.

Kopec Tepenec s hradiskem z období popelnicových polí a středověkým hradem se nachází na okraji Nizkého Jeseníku, poblíž obce Jívová, zhruba 15 km severovýchodně od Olomouce. Lokalita je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 25-11-01, identifikována těmito koordinátami (měřeno od ZSČ:JSC): 220:317, 243:335, 254:350, 256:370, 250:376, 234:376 mm. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 480 – 516 metrů. Výzkumná plocha se nacházela v areálu předhradí (hradní jádro i část předhradí je již odtěženo).

Metodika záchranného archeologického výzkumu, který na Tepenci probíhá s přestávkami již 40 let (1968–1975, 1990, 1997–1999, 2007–2008), je vždy založena na rozměření výzkumné plochy do čtvercové sítě o velikosti jednotlivých čtverců 5 × 5 m. V posledních 6 etapách byly zejména z časových důvodů čtverce zkoumány šachovnicově (Kalábek, Tymonová 1998; 1999; Procházková 2001; Vránová, Vrána 2005 – zde souhrn starší literatury; Vránová 2008; 2009). V roce 2012 měla výzkumná plocha velikost 30 × 55 m a byla rozdělena na 66 čtverců (čtverce č. 370 až 435 – číslování čtverců,